

אלול התשס"ג

שם: _____ ציון: _____.

הערה: _____.

חתימת הורים: _____.

מבחן (דף ב: - ג.)

חלק א'

- א. מדוע כתבה המשנה "שלש" "דרכים". (לרש"י שלשה הסברים למילה דרכים)
 תשובה: שלש כיון שהמשנה מדברת על אשה ולכן המילה דרך משמשת ללשון נקיבה לכן כתבה המשנה לשון נקיבה. והסיבה שכתבה המשנה דרך א' כיון שהפסוק קורא לביאה דרך גבר וגם כסף ושטר זה כדי להגיע לביאה, ב' שהמשנה היא אליבא דר"ש שדורש שקי' זה דרכו של האיש לחפש אשה, ג' שכל מקום שיש חילוק ואין הדין קיים בכל האופנים שייך לשון דרך.
- ב. במה אתרוג שוה לאילן בדאורייתא, האם גם בדרבנן יש דברים שהוא דומה לאילן, א"כ מה הם.
 תשובה: לגבי רבעי לתי' א' בתוס' אתרוג זה דאורייתא וכן לתי' ב' בתוס' מה ירק ולתי' ב' בתוס' אתרוג זה דרבנן, לגבי ערלבוזה דאורייתא, לגבי שביעית לתי' א' בתוס' מה ירק זה דרבנן ולתי' ב' זה דאורייתא, לגבי מעשר זה דרבנן.
- ג. מדוע בפסוק של תורה כתוב לשון נקבה ובפסוק של מלחמה כתוב לשון זכר.
 תשובה: שהפסוק של התורה מדבר על התורה עצמה והפסוק של מלחמה מדבר על הלוחמים.
- ד. מתי מתחייבים הירקות במעשר ומדוע.
 תשובה: בזמן הלקיטה כיון שגדל על כל מים (השקיייה) ולא רק על גשמים כגורן ויקב שעליהם נאמר בתורה הדין של מעשר.
- ה. מה הקובע לירק לגבי שביעית.
 תשובה: לרש"י הלקיטה לתוס' רוב גידול.
- ו. מדוע אתרוג דינו כאילן לגבי שביעית.
 תשובה: לתי' א' בתוס' מה ירק זה לחומרא מדרבנן שמא דינו כאילן ולתי' ב' כיון שמצאנו שהתורה מדמה אתרוג לאילן לערלה ורבעי.
- ז. מדוע לא הזכירה המשנה שאתרוג שוה לאילן לגבי כלאים.
 תשובה: כיון שהמשנה מדמה רק בדברים ששייכים לגבי חנטה ולקיטה.
- ח. מדוע לא הזכירה המשנה שאתרוג שוה לירק לגבי פאה וביכורים.
 תשובה: שלא כל האילנות חייבים בפאה וביכורים.
- ט. מה הסיבה שאתרוג וירק פטורים מפאה.
 תשובה: אתרוג כיון שאינו נלקט כאחד וירק כיון שאינו משתמר.
- י. במה דומה דין שטר שחורר עבד כנעני לגט אשה ולגבי מה אינו דומה באר מדוע.
 תשובה: דומה לגבי שצריך המביא ממדינת הים לומר בפני נכתב ובפני נחתם, ואינו דומה לגבי דין זכיה שבגט שזה לרעתה אין השליח זוכה לה בלי שהיא עשתה אותו שליח וכל זמן שלא הגיע גט לידה יכול הבעל לחזור בו, ובעבד שזה זכות עבדו זכין לאדם שלא בפניו ויכול השליח לזכות עבדו העבד מיד כשמקבל את השטר ואין האדון יכול לחזור בו.
- יא. מדוע למסקנא כתוב דרכים ב: אתרוג, כוי, ושטר שחורר, ומה הראיה לזה.
 תשובה: כיון שיש בזה חלוקה שלחלק דברים דינו כך ולחלק דינו שונה, והראיה שלר"א שאתרוג שווה לאילן בכל הוא נקט לשון דבר.

חלק ב'

- א. האם המשנה כתבה לשון נקבה כיון שהיא מדברת על אשה או בגלל שהיא מדברת על דרך וכאן דרך זה לשון נקיבה. תשובה: כיון שהיא מדברת על דרך וכאן דרך זה לשון נקיבה.
- ב. דרך זה לשון נקבה כי מדברים על דרכה של האשה או כיון שהמשנה מדברת על האשה הנקנית על ידי דרכו של הבעל. תשובה: כיון שמדברים על דרכו של הבעל שקונה אשה ולרש"י לתי' ג' כיון שמדברים על רדכי קניית האשה.
- ג. מדוע שואלת הגמ' שיהיה כתוב במשנה של זב דברים הרי שם מילת דרכים היא בלשון זכר. תשובה: כיון שמצאנו שדרך בא ללמד על דרכו של הדבר לכן שואלת הגמ' מדוע נקטה המשנה לשון דרך. הרשב"א.
- ד. הקובע לירק מתי מתעשר זה מחמת הירק או מחמת האדם. באר. תשובה: לרש"י שזה בתר לקיטה הקובע הוא האדם המלקט ולתוס' שהקובע רוב גידול הקובע הוא הירק הגדל.
- ה. האם התורה מתייחסת לגבי שמיטה לצורת הפרי או לצורת גידולו. תשובה: לתי' א' בתוס' מה ירק התורה מתייחסת לצורת הגידול והיה צריך להיות כירק שגדל על כל מים ורק מדרבנן אתרוג כאילן לשביעית ולתי' ב' לצורת הפרי וכיון שהוא דומה לאילן דינו כאילן.
- ו. מדוע לא כתבה המשנה דין כלאים, פאה, וביכורים, כיון שלא שייך לומר בהם ששואה לדבר אחד ולא לשני או בגלל שהמשנה לא רוצה לדבר בנושא הזה. תשובה: בכלאים כיון שהמשנה לא מדברת אלא על דברים השייכים לחנטה ולקיטה ולגבי פאה וביכורים כיון שא"א לומר שדומה לדבר מסויים שהרי חלק אילנות חייבים וחלק פטורים.
- ז. מדוע צריך תוס' להוסיף ולומר שהמשנה אליבא דר"ע שסובר שספיחים אסורים בשביעית מדאורייתא, ומה צריך להוסיף שאפילו קודם זמן הביעור אסורים באכילה. תשובה: הסיבה שצריך להוסיף שזה אליבא דר"ע שאל"כ לא היינו גוזרים על ספיחי שישית מחמת ספיחי שביעית שזה גזירה לגזירה, וצריך להוסיף שאפילו קודם זמן הביעור אסורים באכילה שהרי מיד בכניסת השביעית אסורים ספיחי כרוב של שישית.
- ח. מה דין אילן מערב שביעית שגדל רובו בשביעית, ומה דין אילן בשמינית שגדל רובו בשמינית. תשובה: הקובע באילן זה החנטה ולכן הגדל רובו בשביעית אסור והגדל רובו בשמינית מותר.
- ט. האם מילת דרך נאמרה ללמד על הדין עצמו או לחלק בדין או לייחד את הדין רק לדבר מסויים (למעט דברים אחרים). תשובה: לרש"י גם לחלק וגם לייחד את הדין לדבר מסויים (למעט דבר אחר), לרשב"א בקי' וזב ללמד על עצמו באתרוג כוי וגט לחלק.

ברכת הצלחה מרובה

ליגעים ושוקדים על לימודם

"מדוע נקראו החכמים סופרים כיון שעיקר הלימוד ושעושה רושם הוא הלימוד הבא מכתובת היד"

מהרש"א ב"ב י: